

KONVENCIJA O ELIMINISANJU SVIH OBLIKA DISKRIMINACIJE ŽENA (1979)¹

(izvodi)

Države članice ove konvencije,

konstatujući da Povelja Ujedinjenih nacija ponovo proglašava veru u osnovna prava čoveka, dostojanstvo i vrednost čovekove ličnosti i u ravnopravnost muškaraca i žena;

konstatujući da Opšta deklaracija o pravima čoveka potvrđuje načelo nedopustivosti diskriminacije i proglašava da su svi ljudi rođeni slobodni i jednaki u dostojanstvu i pravima, i da svakom pripadaju sva prava i slobode koje su tamo navedene, bez ikakvih razlika, uključujući i razliku u pogledu pola;

konstatujući da države potpisnice Međunarodnog pakta o pravima čoveka imaju obavezu da obezbede ravnopravnost muškaraca i žena u pogledu svih ekonomskih, društvenih, kulturnih, građanskih i političkih prava;

imajući u vidu međunarodne konvencije zaključene pod pokroviteljstvom Ujedinjenih nacija i specijalizovanih agencija koje se odnose na ravnopravnost muškaraca i žena;

imajući, takođe, u vidu rezolucije, deklaracije i preporuke koje su usvojile Ujedinjene nacije i specijalizovane agencije koje se odnose na ravnopravnost muškaraca i žena;

zabrinute, međutim, zbog činjenice da i pored svih ovih instrumenata i dalje postoji široka diskriminacija žena; podsećajući da se diskriminacijom žena krše načela ravnopravnosti i poštovanja ljudskog dostojanstva, da to predstavlja prepreku ravnopravnom učešću žena u političkom, društvenom, ekonomskom i kulturnom životu njihovih zemalja, sputava dalji napredak društva i porodice i otežava potpun razvoj sposobnosti žena da učestvuju u službi svojih zemalja i čovečanstva;

zabrinute zbog činjenice da su, u uslovima siromaštva, ženama najmanje dostupni hrana, zdravstvena zaštita, obrazovanje, obuka i zapošljavanje i zadovoljenje drugih potreba;

uverene da će uspostavljanje novog međunarodnog ekonomskog poretka, zasnovanog na ravnopravnosti i pravičnosti, znatno doprineti ostvarenju ravnopravnosti muškaraca i žena;

naглаšavajući da je likvidacija aparthejda, svih oblika rasizma, rasne diskriminacije, kolonijalizma, neokolonijalizma, agresije, strane okupacije, dominacije i mešanja u unutrašnje stvari drugih država od bitne važnosti za potpuno ostvarenje prava muškaraca i žena;

potvrđujući da će jačanje međunarodnog mira i bezbednosti, popuštanje međunarodne zategnutosti, međusobna saradnja svih država, bez obzira na njihov društveni i ekonomski sistem, opšte i potpuno razoružanje, posebno nuklearno razoružanje pod strogom i efikasnom međunarodnom kontrolom, afirmacija principa pravičnosti, ravnopravnosti i uzajamne koristi u odnosima među zemljama, ostvarenje prava naroda pod stranom i kolonijalnom dominacijom i stranom okupacijom na samoopredeljenje i nezavisnost, kao i poštovanje nacionalnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta, doprineti društvenom napretku i razvoju, a time i ostvarenju potpune ravnopravnosti muškaraca i žena;

uverene da potpun i svestran razvoj zemalja, blagostanje sveta i stanje mira zahtevaju najveće učešće žena, ravnopravno s muškarcima, u svim sferama života;

imajući u vidu veliki doprinos žena blagostanju porodice i razvoju društva, što do sada nije u potpunosti priznato, društveni značaj materinstva i ulogu oba roditelja u porodici i podizanju dece, i svesne da uloga žene u rađanju ne treba da bude osnov za diskriminaciju, već da podizanje dece treba smatrati zajedničkom odgovornošću muškaraca i žena i društva u celini;

svesne da je potrebno izmeniti tradicionalnu ulogu muškarca, kao i ulogu žene u društvu kako bi se ostvarila potpuna ravnopravnost muškaraca i žena;

rešene da primene principe sadržane u Deklaraciji o eliminisanju diskriminacije žena, kao i da u tu svrhu usvoje mere potrebne za otklanjanje te diskriminacije u svim njenim vidovima i manifestacijama,

saglasile su se o sledećem:

¹ Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena usvojena je 18. decembra 1979. godine u Njujorku. Stupila je na snagu 3. septembra 1981. godine. (Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori, br 11/81).

DEO I

Član 1.

Za svrhe ove konvencije, izraz „diskriminacija žena“ označava svaku razliku, isključenje ili ograničenje u pogledu pola, što ima za posledicu ili cilj da ugrozi ili onemogući priznanje, ostvarenje ili vršenje od strane žena, ljudskih prava i osnovnih sloboda na političkom, ekonomskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom polju, bez obzira na njihovo bračno stanje, na osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena.

Član 2.

Države članice osuđuju diskriminaciju žena u svim vidovima, saglasne su da sprovedu svim odgovarajućim sredstvima koja im stoje na raspolaganju i bez odlaganja, politiku otklanjanja diskriminacije žena i radi toga se obavezuju:

- (a) da unesu princip ravnopravnosti muškaraca i žena u svoje nacionalne ustave ili odgovarajuće zakone, ako to već nisu učinile, kao i da obezbede, zakonskim ili drugim odgovarajućim merama, praktičnu primenu tog principa;
- (b) da usvoje odgovarajuće zakonske i druge mere, uključujući i sankcije kad je potrebno, kojima se zabranjuju svi vidovi diskriminacije žena;
- (c) da uvedu pravnu zaštitu prava žena na ravnopravnoj osnovi sa muškarcima i da preko nadležnih nacionalnih sudova i drugih javnih institucija obezbede efikasnu zaštitu žena od svakog postupka kojim se vrši diskriminacija;
- (d) da se uzdrže od svakog postupka ili prakse diskriminacije žena i da obezbede da javni organi i institucije postupaju u skladu s ovom obavezom;
- (e) da preduzmu sve potrebne mere za otklanjanje diskriminacije žena od strane bilo kog lica, organizacije ili preduzeća;
- (f) da preduzmu sve podesne mere, uključujući i zakonodavne, radi izmene ili ukidanja postojećih zakona, propisa, običaja i prakse koji predstavljaju diskriminaciju žena;
- (g) da stave van snage sve unutrašnje kaznene odredbe kojima se vrši diskriminacija žena.

Član 3.

Države članice preduzimaju u svim oblastima, posebno političkoj, društvenoj, ekonomskoj i kulturnoj, sve prikladne mere, uključujući zakonodavne, da bi obezbedile potpun razvoj i napredak žena, kako bi im se garantovalo ostvarenje i uživanje prava čoveka i osnovnih sloboda, ravnopravno sa muškarcima.

Član 4.

1. Usvajanje posebnih privremenih mera od strane država članica, čiji je cilj da se ubrza ostvarenje ravnopravnosti muškaraca i žena *de facto*, ne smatra se diskriminacijom, kako je definisana u ovoj konvenciji, ali ne sme ni na koji način imati za posledicu nejednaka ili različita merila; a ove mere će prestati da važe kada se ostvari cilj da se svima pruže jednake mogućnosti i tretman.
2. Usvajanje posebnih mera od strane država članica, uključujući i mere sadržane u ovoj konvenciji čiji je cilj zaštita materinstva, ne smatra se diskriminacijom.

Član 5.

Države članice preduzimaju sve podesne mere:

- (a) radi izmene društvenih i kulturnih običaja u pogledu ponašanja muškaraca i žena da bi se otklonile predrasude, kao i uobičajena i svaka druga praksa zasnovana na shvatanju o inferiornosti ili superiornosti jednog ili drugog pola ili tradicionalnoj ulozi muškaraca, odnosno žena;
- (b) da porodično vaspitanje obuhvati i pravilno shvatanje materinstva kao društvene funkcije i priznanje zajedničke odgovornosti muškaraca i žena u podizanju i razvoju dece, podrazumevajući da se u svim slučajevima mora, pre svega, voditi računa o interesima deteta.

Član 6.

Države članice preduzimaju sve podesne mere, uključujući i zakonodavne, radi suzbijanja svih oblika trgovine ženama, kao i iskorišćavanja prostitucije žena.

DEO II

Član 7.

Države članice preduzimaju sve podesne mere za otklanjanje diskriminacije žena u političkom i javnom životu zemlje, a posebno su dužne da obezbede, pod jednakim uslovima kao i muškarcima, pravo žena da:

- (a) glasaju na svim izborima i javnim referendumima i da budu birane u sva tela koja se biraju putem javnih izbora;
- (b) učestvuju u kreiranju i sprovođenju vladine politike i da zauzimaju rukovodeće položaje i obavljaju sve javne funkcije na svim nivoima vlasti;
- (c) učestvuju u radu nevladinih organizacija i udruženja koja se bave javnim i političkim životom u zemlji.

Član 8.

Države članice preduzimaju sve podesne mere da bi obezbedile ženama mogućnost da pod jednakim uslovima sa muškarcima, bez diskriminacije, predstavljaju svoje vlade na međunarodnom nivou, kao i da učestvuju u radu međunarodnih organizacija.

Član 9.

1. Države članice priznaju ženama jednaka prava kao i muškarcima da steknu, promene ili zadrže svoje državljanstvo. One se posebno staraju da sklapanje braka sa stranim državljaninom ili promena državljanstva muža za vreme trajanja braka nema automatski za posledicu promenu državljanstva žene, niti da ona postane lice bez državljanstva, odnosno da bude prisiljena da uzme državljanstvo muža.
2. Države članice obezbeđuju ženama jednaka prava kao i muškarcima u pogledu državljanstva dece.

DEO III

Član 10.

Države članice preduzimaju sve podesne mere radi otklanjanja diskriminacije žena da bi im obezbedile jednaka prava kao i muškarcima u pogledu obrazovanja, a posebno da bi na osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena obezbedile:

- (a) jednake uslove u pogledu karijere i profesionalnog usmeravanja, u pogledu mogućnosti za učenje i sticanje diploma u obrazovnim ustanovama svih kategorija, kako u seoskim tako i u gradskim sredinama; ova ravnopravnost se obezbeđuje u pogledu predškolskog, opšteg, tehničkog i stručnog obrazovanja, kao i višeg tehničkog obrazovanja i svih vrsta profesionalnog usmeravanja;
- (b) dostupnost jednakih nastavnih programa, jednakih ispita i nastavnog osoblja koje ima kvalifikacije istog nivoa, kao i školskih prostorija i opreme istog kvaliteta;
- (c) otklanjanje tradicionalnog shvatanja o ulogama muškaraca i žena na svim stepenima i u svim oblicima obrazovanja podsticanjem stvaranja mešovitih odeljenja i drugih vrsta obrazovanja koja mogu doprineti postizanju tog cilja, posebno revizijom udžbenika i školskih programa i prilagođavanjem nastavnih metoda;
- (d) jednake mogućnosti korišćenja stipendija i drugih vrsta bespovratne pomoći za studije;
- (e) jednake mogućnosti pristupa programima permanentnog obrazovanja, uključujući programe za obrazovanje odraslih i funkcionalne programe za opismenjavanje, posebno one čiji je cilj da se u što je moguće kraćem vremenu smanji jaz u stepenu obrazovanja između muškaraca i žena;
- (f) smanjenje stope napuštanja škole od strane ženske omladine i organizacija programa za devojkice i žene koje su

prerano napustile školu;

(g) jednake mogućnosti aktivnog bavljenja sportom i fizičkog vaspitanja;

(h) dostupnost posebnih informacija iz oblasti obrazovanja radi pružanja pomoći u obezbeđenju zdravlja i blagostanja porodice, uključujući informacije i savete o planiranju porodice.

Član 11.

1. Države članice preduzimaju sve podesne mere radi eliminisanja diskriminacije žena u oblasti zapošljavanja kako bi se na osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena obezbedila jednaka prava, a posebno:

(a) pravo na rad kao neotuđivo pravo svih ljudi;

(b) pravo na jednake mogućnosti zapošljavanja, uključujući i primenu jednakih kriterijuma pri izboru kandidata za radno mesto;

(c) pravo na slobodan izbor profesije i zaposlenja, pravo na unapređenje, sigurnost zaposlenja i sva prava i uslove koji proističu iz rada, kao i pravo na stručno osposobljavanje i prekvalifikaciju, uključujući učenje u privredi, više stručno osposobljavanje i povremeno dodatno osposobljavanje;

(d) pravo na jednaku nagradu uključujući beneficije, kao i na jednak tretman za jednak rad i jednak tretman pri ocenjivanju kvaliteta rada;

(e) pravo na socijalnu zaštitu, posebno u slučaju odlaska u penziju, nezaposlenosti, bolesti, invalidnosti, starosti i druge nesposobnosti za rad, kao i pravo na plaćeno odsustvo;

(f) pravo na zdravstvenu zaštitu i zaštitu na radu, uključujući i zaštitu bioloških i reproduktivnih funkcija žena.

2. Radi sprečavanja diskriminacije žena zbog stupanja u brak ili materинства i obezbeđivanja njihovog stvarnog prava na rad, države članice preduzimaju odgovarajuće mere radi:

(a) zabrane, pod pretnjom preduzimanja sankcija, davanja otkaza zbog trudnoće ili porodiljskog odsustva i diskriminacije prilikom otpuštanja sa posla zbog bračnog stanja;

(b) uvođenja plaćenog porodiljskog odsustva ili sličnih socijalnih beneficija, bez gubljenja prava na ranije radno mesto, primanja po osnovu staža i socijalna primanja;

(c) podsticanja obezbeđenja potrebnih pomoćnih društvenih službi kako bi se roditeljima omogućilo da usklade porodične obaveze s obavezama na radnom mestu i učešćem u društvenom životu, posebno podsticanjem osnivanja i razvoja mreže ustanova za brigu o deci;

(d) obezbeđenja posebne zaštite žena za vreme trudnoće na onim radnim mestima za koja je dokazano da su štetna za trudnice.

3. Mere zakonske zaštite koje se odnose na pitanja obuhvaćena u ovom članu preispituju se periodično, u svetlu naučnih i tehnoloških saznanja, i prema potrebi revidiraju, ukidaju ili produžuju.

Član 12.

1. Države članice preduzimaju odgovarajuće mere radi eliminisanja diskriminacije žena u oblasti zdravstvene zaštite kako bi, na osnovu ravnopravnosti žena i muškaraca, obezbedile dostupnost zdravstvenih usluga, uključujući one koje se odnose na planiranje porodice.

2. Bez obzira na odredbe stava 1. ovog člana, države članice obezbeđuju odgovarajuće zdravstvene usluge ženama za vreme trudnoće, porođaja i u periodu posle rođenja deteta, obezbeđivanjem besplatnih usluga, kada je to potrebno, kao i odgovarajuće ishrane za vreme trudnoće i dojenja.

Član 13.

Države članice preduzimaju sve odgovarajuće mere radi eliminisanja diskriminacije žena u drugim oblastima privrednog i društvenog života kako bi im se, na osnovu ravnopravnosti žena i muškaraca, obezbedila jednaka prava, a posebno:

(a) pravo na porodična davanja;

(b) pravo na bankarske zajmove, hipotekarne i druge vrste finansijskih kredita;

(c) pravo na učešće u rekreativnim aktivnostima, sportu i svim oblicima kulturnog života.

Član 14.

1. Države članice uzeće u obzir posebne probleme sa kojima se suočava žena na selu, kao i značajnu ulogu koju ona ima u ekonomskom opstanku svoje porodice, uključujući njen rad u sektorima privrede u kojima se ne ostvaruje dohodak i preduzeće sve odgovarajuće mere kako bi obezbedile da se odredbe ove konvencije primenjuju na žene na selu.
2. Države članice će preduzeti sve odgovarajuće mere radi eliminisanja diskriminacije žena u seoskim područjima kako bi obezbedile da one, na osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena, učestvuju u razvoju sela i da od toga imaju koristi, posebno da bi obezbedile njihovo pravo na:
 - (a) učešće u izradi i sprovođenju planova razvoja na svim nivoima;
 - (b) pristup odgovarajućoj zdravstvenoj zaštiti, uključujući informacije, savete i usluge u vezi sa planiranjem porodice;
 - (c) direktno korišćenje programa socijalne zaštite;
 - (d) sticanje svih vrsta obuke i obrazovanja, formalnog i neformalnog, uključujući opismenjavanje, kao i pristup svim uslugama u okviru mesne zajednice, kao i savetodavnim uslugama, *inter alia*, radi proširenja njihovih opštih tehničkih znanja;
 - (e) organizovanje grupa za samopomoć i zadruga kako bi ostvarile jednak pristup privrednim delatnostima putem zapošljavanja ili obavljanja samostalne delatnosti;
 - (f) učešće u svim aktivnostima mesne zajednice;
 - (g) dostupnost poljoprivrednih kredita i zajmova, olakšica za prodaju proizvoda, odgovarajuće tehnologije i jednakog tretmana u zemljišnoj i agrarnoj reformi, kao i programa za ponovno naseljavanje;
 - (h) adekvatne životne uslove, posebno u pogledu stanovanja, higijenskih uslova, električne energije i snabdevanja vodom, saobraćaja i veza.

DEO IV

Član 15.

1. Države članice priznaju ženama jednaka prava pred zakonom kao i muškarcima.
2. Države članice priznaju ženama jednaku pravnu sposobnost u građanskim stvarima kao i muškarcima i daju im jednake mogućnosti da se njome koriste. One posebno daju ženama jednaka prava na zaključivanje ugovora i upravljanje imovinom i tretiraju ih ravnopravno u svim fazama postupka pred sudom.
3. Države članice su saglasne da se svi naponi i svi drugi privatni instrumenti bilo koje vrste, čije pravno dejstvo ima za cilj da ograniči pravnu sposobnost žena, smatraju ništavnim i nevažećim.
4. Države članice priznaju ženama i muškarcima jednaka prava u pogledu zakona o kretanju lica i slobode izbora mesta boravka i pobivališta.

Član 16.

1. Države članice preduzimaju sve odgovarajuće mere radi otklanjanja diskriminacije žena u svim pitanjima koja se odnose na brak i porodične odnose, a posebno obezbeđuju, na osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena:
 - (a) jednako pravo na sklapanje braka;
 - (b) jednako pravo na slobodan izbor bračnog druga i sklapanje braka samo po slobodnoj volji i uz potpunu saglasnost;
 - (c) jednaka prava i odgovornosti u braku i prilikom razvoda;
 - (d) jednaka roditeljska prava i obaveze u odnosu na decu, bez obzira na bračni status. U svim ovim slučajevima interesi dece moraju biti na prvom mestu;
 - (e) jednaka prava da slobodno i odgovorno odlučuju o planiranju porodice, kao i da imaju pristup informacijama, obrazovanju i sredstvima koja će im omogućiti da se koriste ovim pravima;
 - (f) jednaka prava i odgovornosti u pogledu starateljstva, tutorstva, upravljanja imovinom i usvajanja dece ili sličnih institucija ako postoje u nacionalnom zakonodavstvu. U svim slučajevima interesi dece moraju biti na prvom mestu;
 - (g) jednaka lična prava muža i žene, uključujući pravo na izbor porodičnog imena, profesije i zanimanja;
 - (h) jednaka prava oba bračna druga u pogledu vlasništva nad imovinom, odnosno sticanja, upravljanja, uživanja i otuđivanja imovine, bez obzira na to da li se ovo obavlja besplatno ili za znatnu materijalnu nagradu.

2. Veridba i stupanje deteta u brak ne može imati nikakvih pravnih posledica, a preduzeće se sve potrebne mere, uključujući zakonodavne, radi utvrđivanja minimalnih godina života za sklapanje braka, kao i uvođenje obaveze da se brak sklopi u zvaničnom matičnom uredu.

DEO V

Član 17.

1. Radi praćenja napretka ostvarenog u primeni ove konvencije, obrazovaće se Komitet za eliminisanje diskriminacije žena (u daljem tekstu: Komitet), koji će prilikom stupanja Konvencije na snagu imati 18, a posle ratifikacije ili pristupanja 35. države članice, 23 stručnjaka visokih moralnih kvaliteta i stručnosti za oblast na koju se odnosi ova konvencija. Države članice među svojim državljanima biraju stručnjake koji će u radu Komiteta učestvovati u ličnom svojstvu. Pri izboru članova Komiteta vodiće se računa o ravnomernoj geografskoj zastupljenosti, kao i o tome da budu izabrani stručnjaci koji predstavljaju razne civilizacije i glavne pravne sisteme.
2. Članovi Komiteta biraju se tajnim glasanjem na osnovu spiska kandidata koje su imenovale države članice. Svaka država članica može imenovati jednog svog državljanina.
3. Prvi izbori će se održati šest meseci od dana stupanja ove konvencije na snagu. Najmanje tri meseca pre datuma svakih izbora Generalni sekretar Ujedinjenih nacija uputiće poziv državama članicama da podnesu predloge u roku od dva meseca. Generalni sekretar će pripremiti spisak svih lica imenovanih na taj način, po azbučnom redu, sa nazivima država članica koje su ih imenovale, i dostaviti ga državama članicama.
4. Izbori za članove Komiteta održaće se na sastanku država članica koji će sazvati generalni sekretar Ujedinjenih nacija i koji će se održati u sedištu Ujedinjenih nacija. Na tom sastanku, na kome kvorum sačinjavaju dve trećine članica, biće izabrani oni kandidati koji dobiju najveći broj glasova i apsolutnu većinu glasova prisutnih predstavnika država članica koji glasaju.
5. Članovi Komiteta se biraju na četiri godine. Međutim, mandat devetorice članova koji budu izabrani na prvom glasanju ističe posle dve godine, odmah posle prvih izbora; predsednik Komiteta će žrebom izabrati imena ove devetorice članova.
6. Izbori za pet dodatnih članova Komiteta održaće se u skladu s odredbama st. 2, 3. i 4. ovog člana, posle saopštenja o trideset petoj ratifikaciji ili pristupanju Konvenciji. Mandat dvojice dodatnih članova Komiteta, koji budu izabrani tom prilikom, ističe posle dve godine. Ova dva člana bira predsednik Komiteta žrebom.
7. Za popunjavanje eventualnih praznih mesta, država članica čijem je predstavniku prestala funkcija u svojstvu člana Komiteta imenuje drugo lice iz redova svojih državljana pod rezervom odobrenja Komiteta.
8. Članovi Komiteta će, uz saglasnost Generalne skupštine, primati nagrade iz sredstava Ujedinjenih nacija, pod uslovima koje odredi Generalna skupština imajući u vidu značaj zadataka koje obavlja Komitet.
9. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija obezbeđuje potrebno osoblje i uslove za efikasno vršenje funkcija Komiteta u okviru ove konvencije.

Član 18.

1. Države članice se obavezuju da generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija podnesu, radi razmatranja u Komitetu, izveštaj o zakonodavnim, sudskim, upravnim ili drugim merama koje su usvojile radi primene odredaba Konvencije, kao i napretku ostvarenom u tom periodu;
 - (a) u roku od godinu dana posle stupanja Konvencije na snagu u odnosnoj državi;
 - (b) najmanje svake četvrte godine posle toga i uvek kad to Komitet zatraži.
 2. U izveštajima se mogu navesti faktori i teškoće koji utiču na to do koje mere se izvršavaju obaveze koje proističu iz ove konvencije.
- (...)

Član 20.

1. Komitet se obično sastaje jednom godišnje, u trajanju od najviše dve nedelje, radi razmatranja izveštaja podnetih u skladu sa članom 18. ove konvencije.
2. Sastanci Komiteta se obično održavaju u sedištu Ujedinjenih nacija ili na bilo kom drugom odgovarajućem mestu

koje odredi Komitet.

Član 21.

1. Komitet, preko Ekonomskog i socijalnog saveta, svake godine izveštava Generalnu skupštinu o svom radu i može davati predloge i opšte preporuke na osnovu razmotrenih izveštaja i informacija koje je primio od država članica. Takvi predlozi i opšte preporuke unose se u izveštaj Komiteta zajedno sa eventualnim primedbama država članica.

2. Izveštaj Komiteta generalni sekretar dostavlja Komisiji za položaj žena, radi informisanja.

Član 22.

Specijalizovane agencije imaju pravo da prisustvuju sastancima prilikom razmatranja primene onih odredaba ove konvencije koje spadaju u njihov delokrug rada. Komitet može zatražiti da specijalizovane agencije podnesu izveštaje o primeni odredaba Konvencije u oblastima koje spadaju u delokrug njihovog rada.

Deo VI

Član 23.

Nijedna odredba ove konvencije ne sme uticati na bilo koje odredbe koje efikasnije vode postizanju ravnopravnosti muškaraca i žena, a koje mogu biti sadržane u:

(a) zakonodavstvu države članice; ili

(b) u bilo kojoj drugoj međunarodnoj konvenciji, ugovoru ili sporazumu koji je na snazi u odnosnoj državi članici.

Član 24.

Države članice se obavezuju da usvoje sve potrebne mere na unutrašnjem planu radi potpunog ostvarenja prava priznatih u ovoj konvenciji.

(...)

FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O ELIMINISANJU SVIH OBLIKA DISKRIMINACIJE ŽENA (1999)¹

(izvodi)

Države članice ovog protokola, *konstatujući* da Povelja Ujedinjenih nacija ponovo potvrđuje veru u osnovna prava čoveka, dostojanstvo i vrednost čovekove ličnosti i u ravnopravnost muškaraca i žena; *takođe* konstatujući da se Opštom deklaracijom o pravima čoveka utvrđuje da su svi ljudi rođeni slobodni i jednaki u dostojanstvu i pravima i da svakom pripadaju sva prava i slobode koje su tamo navedene, bez ikakvih razlika, uključujući i razlike u pogledu pola; *podsećajući* da međunarodni paktovi o ljudskim pravima i drugi međunarodni instrumenti koji se tiču ljudskih prava zabranjuju diskriminaciju u pogledu pola; *takođe* podsećajući na Konvenciju o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (u daljem tekstu: Konvencija), u kojoj države članice osuđuju diskriminaciju žena u svim oblicima i saglasne su da primenjuju, svim odgovarajućim merama i bez odlaganja, politiku eliminisanja diskriminacije žena; *ponovo* naglašavajući svoju odlučnost da se ženama obezbedi potpuno i jednako uživanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda i da se preduzme efikasna akcija u sprečavanju kršenja ovih prava i sloboda, *saglasile* su se o sledećem:

Član 1.

Države članice ovog protokola (u daljem tekstu: Države članice) prihvataju nadležnost Komiteta za eliminisanje diskriminacije žena (u daljem tekstu: Komitet) da prima i razmatra predstavke podnete u skladu sa članom 2.

Član 2.

Predstavke mogu biti podnete od strane ili u ime pojedinca ili grupe pojedinaca, koji se nalaze u nadležnosti Države članice, a tvrde da su žrtve kršenja nekog od prava navedenih u Konvenciji od strane te države članice. Ukoliko se predstavka podnosi u ime pojedinca ili grupe pojedinaca, to mora biti učinjeno uz njihov pristanak, osim ako podnosilac može da opravda, postupanje u njihovo ime bez takvog pristanka.

Član 3.

Predstavke moraju biti pismene i ne mogu biti anonimne. Komitet neće prihvatiti nijednu predstavku koja se odnosi na Državu članicu Konvencije, a koja nije članica ovog protokola.

Član 4.

1. Komitet neće razmatrati predstavku ukoliko prethodno ne utvrdi da su iscrpljena sva dostupna unutrašnja pravna sredstva, osim ako se primena tih sredstava neopravdano prolongira ili nije sigurno da će pomoć biti efikasna.
2. Komitet će proglasiti predstavku neprihvatljivom u sledećim slučajevima:
 - (a) ukoliko je Komitet isto pitanje već razmatrao, ili je ono bilo razmatrano ili se razmatra u postupku pred nekim drugim međunarodnim organom za ispitivanje ili rešavanje;
 - (b) ako nije u skladu sa odredbama Konvencije;
 - (c) ukoliko je očigledno neosnovana ili nije dovoljno potkrepljena dokazima;
 - (d) ukoliko je u pitanju zloupotreba prava na podnošenje predstavke;
 - (e) ako su činjenice koje su predmet predstavke nastupile pre stupanja na snagu ovog protokola u odnosu na Državu članicu koje se tiče predstavka, osim ukoliko se postojanje ovih činjenica nastavilo i posle tog datuma.

¹ Opcioni protokol uz Konvenciju o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena zaključen je 6. oktobra 1999. godine u Njujorku. Stupio je na snagu 31. oktobra 2003. godine (Službeni list SRJ – Međunarodni ugovori, br. 13/2002).

Član 5.

1. U svakom trenutku nakon prijema predstavke, a pre nego što je doneta odluka o njenom predmetu, Komitet može uputiti Državi članici na koju se predstavka odnosi, na hitno razmatranje, zahtev da Država članica preduzme neophodne unutrašnje mere kako bi se izbeglo nastupanje eventualne nenadoknadive štete po žrtvu ili žrtve navodnog kršenja.
2. Ukoliko Komitet koristi svoje pravo u skladu sa stavom 1. ovog člana, to ne prejudicira odluku o prihvatljivosti ili o predmetu predstavke.

Član 6.

1. Izuzev ukoliko Komitet odluči da je predstavka neprihvatljiva bez upućivanja iste Državi članici na koju se odnosi, i ukoliko pojedinac ili pojedinci prihvate da se njihov identitet saopšti odnosnoj Državi članici, Komitet će, u poverenju, upoznati tu Državu članicu sa svakom predstavkom podnetom u skladu sa ovim protokolom.
2. U roku od šest meseci, Država članica koja je primila predstavku, podneće Komitetu pismeno objašnjenje ili izjavu u kojoj razjašnjava predmet predstavke ili navodi pravno sredstvo, ukoliko takvo postoji, koje je moglo biti iskorišćeno u toj Državi članici.

Član 7.

1. Komitet će razmatrati predstavke primljene u skladu s ovim protokolom, imajući u vidu sve dostupne informacije pružene od strane ili u ime pojedinaca ili grupe pojedinaca i od strane odnosne Države članice, uz obavezu da ove informacije prosledi zainteresovanim stranama.
2. Komitet će predstavke, primljene u skladu sa ovim protokolom, razmatrati na zatvorenim sastancima.
3. Nakon razmatranja predstavke, Komitet će svoje mišljenje o predstavci, uključujući i preporuke, ukoliko ih ima, proslediti zainteresovanim stranama.
4. Države članice dužne su da uzmu u razmatranje mišljenje Komiteta, uključujući i preporuke, ukoliko ih ima, i da, u roku od šest meseci, podnesu Komitetu pismeni odgovor, uključujući i informaciju o bilo kojoj radnji preduzetoj u skladu sa mišljenjem i preporukama Komiteta.
5. Komitet može pozvati Državu članicu da, u narednom izveštaju, u skladu sa članom 18. Konvencije, pruži dodatnu informaciju o bilo kojim merama koje je preduzela kao odgovor na mišljenje i preporuke Komiteta, ukoliko su takve mere preduzimane, uključujući i one koje je Komitet ocenio kao odgovarajuće.

Član 8.

1. Ukoliko Komitet primi pouzdanu informaciju koja ukazuje na teško ili sistematsko kršenje prava navedenih u Konvenciji od strane Države članice, Komitet će pozvati Državu članicu da sarađuje u ispitivanju tačnosti informacije i da u tom cilju podnese primedbe koje se tiču predmetne informacije.
2. Uzimajući u obzir primedbe koje je podnela Država članica, kao i sve druge dostupne pouzdane informacije, Komitet može imenovati jednog ili više svojih članova da sprovedu istragu i da o tome hitno obaveste Komitet. Kada okolnosti to zahtevaju, i uz pristanak Države članice, istraga može da uključi i posetu njenoj teritoriji.
3. Nakon razmatranja nalaza takve istrage, Komitet će ove nalaze, uključujući i sve komentare i preporuke, proslediti odnosnoj Državi članici.
4. U roku od šest meseci od prijema nalaza, komentara i preporuka prosleđenih od strane Komiteta, odnosna Država članica će svoje primedbe podneti Komitetu.
5. Takva istraga se sprovodi u poverenju i saradnja Države članice neophodna je tokom svih faza postupka.

Član 9.

1. Komitet može pozvati odnosnu Državu članicu da u svoj izveštaj, u skladu sa članom 18. Konvencije, uključi pojedinosti o svim merama preduzetim u odgovoru na istragu sprovedenu u skladu sa članom 8. ovog protokola.
2. Po isteku roka od šest meseci predviđenog stavom 4. člana 8, Komitet može, ukoliko je to potrebno, da pozove odnosnu Državu članicu da ga izvesti o merama preduzetim u odgovoru na ovu istragu.

Član 10

1. Svaka država članica može u trenutku potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja ovom protokolu, izjaviti da ne prihvata nadležnost Komiteta predviđenu čl. 8. i 9.
2. Svaka Država članica koja je učinila izjavu u skladu sa stavom 1. ovog člana, može, u svako doba, povući ovu izjavu notifikacijom generalnom sekretaru.

Član 11

Države članice preduzeće sve odgovarajuće korake kako bi obezbedile da pojedinci u njihovoj nadležnosti ne budu podvrgnuti maltretiranju ili zastrašivanju zbog svog obraćanja Komitetu u skladu sa ovim protokolom.

Član 12.

Komiteo će u svoj godišnji izveštaj, u skladu sa članom 21. Konvencije, uključiti i rezime svojih aktivnosti po ovom protokolu.

Član 13.

Svaka Država članica obavezuje se da će dati publicitet i učiniti opštepoznatom Konvenciju i ovaj protokol, kao i da će omogućiti pristup informacijama o mišljenjima i preporukama Komiteta, a posebno o stvarima koje se tiču te Države članice.

(...)